

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Амонашвили Ш. А. Размышления о гуманной педагогике / Ш. А. Амонашвили. М. : Издательский Дом Шалвы Амонашвили, 1995. 496 с.

2. Задільська Г. М. Проектна методика навчання практичного курсу англійської мови студентів мовної спеціальності ВНЗ / Г. М. Задільська // Вісник Черкаського університету. Серія педагогічні науки. Черкаси, 2013. № 3 (256). С. 30–34.

3. Манифест «Педагогика сотрудничества» [Электронный ресурс] // Учительская газета. 18. 10. 1986. URL: http://www.muzeigrp.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=55:-q-q-1986&catid=9:2011-09-28-11-41-39&Itemid=14.

4. Морзе Н. В. Формування навичок ефективної співпраці студентів під час використання Вікі-порталу / Н. В. Морзе, Л. О. Варченко-Троценко // Інформаційні технології і засоби навчання. 2014. Т. 40, вип. 2. С. 92–106.

5. Підласий І. П. Продуктивний педагог. Настільна книга вчителя / Іван Павлович Підласий. Х. : Основа, 2010. 360 с.

6. Пристай Г. В. Особливості навчання іноземних мов в умовах співпраці / Г. В. Пристай // Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки. Випуск 5 (77), 2014. С. 10–105.

7. Фіцула М. М. Педагогіка : Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М. М. Фіцула К. : Видавничий центр «Академія», 2002. 528 с.

8. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посібник / В. В. Ягупов К. : Либідь, 2003. 560 с.

9. Johnson David W. An Overview of Cooperative Learning [Електронний ресурс] / W. David Johnson, T. Roger Johnson. URL: <http://www.co-operation.org/home/introduction-to-cooperative-learning/>.

REFERENCES

1. Amonashvili, Sh. A. (1995). *Razmyshlyeniya o humannoy pyedahohikye* [Reflections on Human Pedagogy]. Moskva.

2. Zadil's'ka, H. M. (2013). *Proektna metodyka*

navchannya praktychnoho kursu anhliys'koyi movy studentiv movnoyi spetsial'nosti VNZ [Project work methods of teaching students practical course of the English language]. Cherkasy.

3. Manifest «Pedagogika sotrudnichestva» (1986). [Manifesto «Collaboration in Education»].

4. Morze, N. V. (2014). *Formuvannya navychok efektyvnoyi spivpratsi studentiv pid chas vykorystannya Viki portalu* [Formation of students' effective cooperation skills basing on usage of Wiki-portal].

5. Pidlasyy, I. P. (2010). *Produktyvnyy pedagog. Nastil'na knyga vchytelya* [The Productive Teacher. Tabletop Teacher's Book]. Kharkiv.

6. Prystay, H. V. (2014). *Osoblyvosti navchannya inozemnykh mov v umovakh spivpratsi* [Peculiarities of the collaborative foreign languages learning]. Zhytomyr.

7. Fitsula, M. M. (2002). *Pedahohika* [Pedagogy]. Kyiv.

8. Yagupov, V. V. (2003). *Pedahohika* [Pedagogy]. Kyiv.

9. Johnson David W. *Ohlyad navchannya u spivpratsi* [An Overview of Cooperative Learning]. [Elektronnyy resurs].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЗАДІЛЬСЬКА Галина Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри порівняльної педагогіки та методики викладання іноземних мов Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Наукові інтереси: когнітивно-комунікативний підхід до навчання англійської мови студентів-філологів ЗВО.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

ZADIL'S'KA Halyna Mykolayivna– Ph.D. (Philology), Associate Professor of Comparative Pedagogics and Methodology of Foreign Languages Teaching Department, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: cognitive-communicative approach in teaching English for university students of linguistic departments.

Стаття надійшла до редакції 19.08.2020 р.

УДК 78.071.5:001.8-048.56

DOI: 10.36550/2415-7988-2020-1-189-132-135

ІЛІНЦЬКА Наталія Степанівна –

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри інструментально-виконавських дисциплін Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

ORCID:<https://orcid.org/0000-0001-8659-7781>

e-mail: ilnickaya.natalya1@gmail.com

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЯК ПІДРУНТЯ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. На сьогоднішній день у суспільному житті відбувається багато

змін, що приводить і до змін у системі освіти. Методологічні підходи визначають ключові напрямки розвитку компонентів освітньої

системи. У методології освіти відводиться особливе місце не тільки загальнопедагогічним системам, а й категорії «диференціація», яка, на нашу думку, повинна більш широко використовуватись у закладах вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання методології у педагогічних дослідженнях розглядають науковці І.Зимна, В.Ортинський Є.Пургін. Наукові підходи до фахової підготовки студентів-музикантів потребують розробки питань, пов'язаних із розвитком творчої активності. Питання професійного росту особистості, її успішність є головними для акмеології, яка займає одну з провідних позицій у вищій освіті. Використанню акмеологічного підходу при підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва присвятили свої наукові праці у сфері мистецької освіти Н. Гузій, А. Козир, Г. Падалка, О. Рудницька, О. Щолокова та ін.

Вивченням питань, пов'язаних із синергетикою, займалися Є. Князева та В. Буданов, який, зокрема вважає, що «введення синергетики в освітній процес відбувається за трьома напрямками: *синергетика для освіти; синергетика в освіті; синергетика освіти* [2, с. 169–179].

Проблеми упровадження компетентнісного підходу в освітній процес вищого навчального закладу розкриваються в працях Н. Кравцової, Л. Масол, М. Михаськової, І. Стотик та ін. Головна ідея компетентнісного підходу полягає в необхідності не тільки володіти професійними знаннями, але й самостійно користуватися ними як у музично-педагогічній діяльності, так і в різних сферах життя.

Метою статті є дослідження сучасних методологічних підходів стосовно фахової підготовки студентів-музикантів як підґрунтя диференціації музично-педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Методологія освіти і педагогіки в змістовному аспекті дозволяє співвідносити розуміння і пояснення сутності, структури освіти людини з її співвіднесення зі структурою світу в цілому і буття людини зокрема; прогнозувати напрям розвитку системи освіти; здійснювати проектування та організацію освітнього процесу.

Методологія вивчає типи і рівні педагогічних досліджень у їхніх взаємозв'язках, співвідношення якісних і кількісних характеристик під час опису

процесу навчання й виховання, професійної, спеціальної, морально-психологічної і психологічної підготовки, а також розглядає питання прогнозування шляхів розвитку педагогіки вищої школи. Важливою функцією методології педагогіки вищої школи є розвиток її категорій, понять і термінів.

На думку І. Зимної, методологічний підхід є світоглядною категорією, в якій відображаються соціальні установки суб'єктів навчання як носіїв суспільної свідомості, а також глобальна і системна організація та самоорганізація освітнього процесу, включаючи всі його компоненти [3].

На нашу думку, для розкриття питань диференціації в освіті та виділення умов ефективності професійної підготовки студентів-музикантів необхідно використовувати такі методологічні підходи:

- акмеологічний;
- синергетичний;
- компетентнісний.

Розглянемо кожен із них детальніше.

Акмеологія виникла на стику психології, педагогіки, соціології та інших гуманітарних наук. Вона з'явилася як синтетична наука про людину, досягнення нею вершин професіоналізму.

Акмеологічний підхід до освіти спрямований на самовдосконалення людини в освітньому середовищі через диференціацію і самодиференціацію знань студентів, на її розвиток, рух від однієї вершини до іншої, досягнення акме на різних рівнях зрілості, в навчанні та творчості [1, с. 5–10].

Акмеологічний підхід передбачає:

- 1) цілісне вивчення зростаючої людини: як індивіда, особистості, індивідуальності;
- 2) створення в освітньому процесі ситуацій для мотивації успіху, прагнення до високих результатів, до креативності;
- 3) організацію творчої діяльності як варіативного освітнього простору, інтелектуального й творчого потенціалу кожної індивідуальності;
- 4) професіоналізм як вищий рівень практичної реалізації сутнісних сил людини у її професійній діяльності; духовність [5].

Наступний підхід – *синергетичний*. Зауважимо, що синергетика – відносно новий методологічний напрям у педагогічній науці.

Синергетичний підхід ґрунтується на домінуванні в освітній діяльності самоосвіти, самоорганізації і полягає в стимулюючому впливі на суб'єкт із метою його саморозкриття і самовдосконалення,

самоактуалізації в процесі співпраці з іншими людьми і з самим собою.

Загальні ознаки педагогічних систем із позиції синергетичного підходу розкриває Н. Полетаєва: відкритість; прагнення до гармонійності, цілісності; наявність системоутворюючих цілей, ідеалу; здатність до самоорганізації і розширення соціальних зв'язків і функцій; наявність структури, що включає всі елементи діяльності (мотив – потреба – мета – зміст – операції – відносини – результат – рефлексія), що реалізує функції управління, навчання, виховання, розвитку, адаптації, соціалізації та інтеграції в соціум; гуманістичний характер відносин між елементами системи з урахуванням принципу компліментарності (взаємодоповнюючі) і синергетичності в досягненні загальнозначущого ідеалу; орієнтація на механізми «м'якого» управління і рефлексію, що забезпечують сталий розвиток учасників педагогічного процесу; свідоме чергування процесів інтеграції та диференціації, спрощення та ускладнення як усвідомлене прагнення до прогресу [6].

Наступний підхід – компетентнісний, у форматі якого науковці відмічають, що українська освіта тільки починає оперувати поняттям компетентності і тому ще знаходиться на стадії вивчення та засвоєння зарубіжного досвіду. Учені розглядають професійну компетентність майбутнього вчителя як системну єдність професійних знань, умінь, досвіду, особистісних властивостей і якостей, умінь організувати свою діяльність, навички пошуку рішень, удосконалення професіоналізму і готовність до активного виконання педагогічної діяльності [4].

Розроблений у 2017 році стандарт вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціалізації 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво) розкриває перелік фахових компетентностей, упровадження яких у навчальний процес допоможе студентам сформуванню комплексу знань, умінь, навичок та досвіду для подальшої музично-педагогічної діяльності.

При цьому результатом підготовки стане сформований комплекс ключових компетенцій, який виявляється:

а) на теоретико-методичному рівні – у спроможності аналізувати музичні твори різних стилів, жанрів, форм, застосовуючи для цього набуті знання з теорії та історії музичного мистецтва;

б) на практично-виконавському рівні – у готовності професійно виконувати музичні

твори різної складності в поурочній діяльності перед шкільною аудиторією та в концертних заходах.

Процес диференціації в освіті дозволяє забезпечити процес розвитку за допомогою компетентнісного підходу, який формує у студента-музиканта глобальне мислення, фахові навички та уміння, сприяє підвищенню рівня загальної та професійної культури, спонукає до музично-педагогічної діяльності.

При компетентнісному підході фахові компетентності знаходяться у центрі діяльності студента, тобто в навчальному процесі відбувається перебудова на студентноцентричний освітній процес. Використання компетентнісного підходу передбачає не лише передачу знань від викладача до студента, але й формування у студентів-музикантів фахових компетентностей та навичок застосовувати отримані знання.

Висновки та перспективи подальшого розвитку напрямку. Отже, методологічні підходи є актуальними при підготовці студентів-музикантів. Використання акмеологічного, синергетичного, компетентнісного підходів у професійній музичній підготовці спонукає до реалізації власної музично-педагогічної діяльності із урахуванням принципів диференціації в освіті. Перспективою розвитку тематики статті вбачаємо у поглибленому розкритті кожного з методологічних підходів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бочарова Е. П. Акмеологический подход к образованию / Е. П. Бочарова // Педагогика. Социология. 2008. № 4.
2. Буданов В. Г. Трансдисциплинарное образование в XXI веке: проблемы становления / В. Г. Буданов. М.: Будущее России в зеркале синергетики, 2006. С.169– 179
3. Зимняя И. А. Педагогическая психология. / И. А. Зимняя. М. : МПСИ; МОДЭК, 2010. 448 с.
4. Кравцова Н.С. Модернізація сучасної музично-педагогічної освіти: перспективи і потреби. URL: https://dspace.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3731/modernizacia_muz_ped_osvitu.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
5. Максимова В. Н., Полетаєва Н. М. Акмеология последипломного образования педагога. / В. Н. Максимова, Н. М. Полетаєва. Санкт-Петербург. 2004.
6. Полетаєва Н. М. Синергетический подход к проблемам образования. URL: <https://murzim.ru/29048-sinergeticheskiy-podhod-k-problemam-obrazovaniya.html>.

REFERENCES

1. Bocharova, E. P. (2008). *Akmeologicheskii podhod k obrazovaniiu*. [Transdisciplinary education in the XXI century: problems of formation]. Kiev.
2. Budanov, V. G. (2006). *Transdistsiplinarnoe obrazovanie v XXI veke: problemyi stanovleniya*. [Transdisciplinary education in the XXI century: problems of formation]. Moscow.
3. Zimnyaya, I. A. (2010). *Pedagogicheskaya psihologiya*. [Pedagogical psychology]. Moscow.
4. Kravczova, N. Ye. *Modernizaciya suchasnoi muzy'chno-pedagogichnoi osvity': perspekty'vy' i potreby'*. [Modernization of modern music and pedagogical education: prospects and needs].
5. Maksimova, V. N., & Poletaeva, N. M. (2004). *Akmeologiya poslediplomnogo obrazovaniya pedagoga*. [Acmeology of postgraduate teacher education]. Sankt-Peterburg.
6. Poletaeva, N. M. *Sinergeticheskii podhod k problemam obrazovaniya*. [Synergetic approach to education problems]. Kiev.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ІЛІНЦЬКА Наталія Степанівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувача кафедри інструментально-виконавських дисциплін Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.
Наукові інтереси: музична педагогіка, методика гри на фортепіано, диференціація навчання.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

ILINITSKA Nataliia Stepanivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Instrumental-Performing Disciplines of Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy.

Circle of scientific interests: music pedagogy, piano playing technique, differentiation of teaching, differentiation in music-pedagogical education.

Стаття надійшла до редакції 10.09.2020 р.

УДК 331.105.6

DOI: 10.36550/2415-7988-2020-1-189-135-138

КОЛОДІЙЧУК Юлія Вікторівна –

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри психології та соціальної роботи Одеського національного політехнічного університету
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5938-8685>
 e-mail: ylala_v@ukr.net

ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО» ДЛЯ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Реалії українського сьогодення засвідчують процес активного розвитку соціальної сфери, який характеризується популяризацією соціальної роботи, розширенням спектру надання соціальних послуг та поліпшення їх якості, налагодженням взаємовідносин між соціальними працівниками і клієнтами соціальної роботи, збільшенням мережі соціальних закладів, розробкою інструментів оцінки й контролю якості послуг. Визначенні чинники співіснують у широкій взаємодії державних органів влади, інститутів громадянського суспільства та соціально-відповідального бізнесу як соціальних партнерів у соціальній сфері. Іншим важливим напрямком є необхідність розвитку соціально-трудова відносин, підвищення ролі громадських інституцій, спрямованих на захист прав та свобод різних груп населення, вирішення трудових та соціальних конфліктів.

За таких умов постає потреба у впровадженні навчальної дисципліни «Соціальне партнерство» для майбутніх

соціальних працівників, оскільки в межах даної навчальної дисципліни студенти зможуть навчитися аналізувати та вирішувати проблеми, які пов'язані із: підвищенням якості надання соціальних послуг у громаді на основі принципів соціального партнерства; забезпеченням взаємодії між державою, соціально відповідальним бізнесом та інститутами громадянського суспільства у соціальній роботі; поліпшенням соціально-економічного стану різних груп населення у складних життєвих обставинах; зниженням гостроти соціальних конфліктів та сприянням пошуку компромісів між інтересами роботодавців та найманих працівників на основі соціального діалогу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняними та зарубіжними науковцями проведено чимало досліджень у сфері соціально-трудова відносин і соціального партнерства (В. Борисов, О. Грішанова, В. Жуков, А. Колот, В. Новіков, Г. Осовий, В. Скуратівський, С. Українець, В. Хмільовський, Д. Дунлоп, Л. Ерхард, Д. Коммонс та ін.). Зокрема,